

Rev. liberă, 22 ian. 1997, p. 20

TURĂ

DOCUMENT

Brâncuși, Templul din Indor

Inginerul Ștefan Georgescu-Gorjan, care l-a cunoscut pe Brâncuși și a călătorit cu marele artist în India, în anii '30, a scris această carte-document ce cuprinde și un important aparat tehnic despre proiectul artistului de-a realiza templul din Indor, o creație cu adevărat misterioasă, realizată în spiritul religios hindus, dar unind în același timp Europa de Asia, Occidentul de Orient, prin aceea că ar fi descoperit originea lor comună arhaică. Proiectul nu s-a materializat. El ar fi avut forma unui ovoid, iar înăuntrul lui s-ar fi aflat trei păsări sculptate de artist în bronz, marmură albă, marmură neagră. Templul i-a fost coman-

dat lui Brâncuși de către maharajahul din Indor, Y.R. Holkar, în amintirea soției sale. De altfel interiorul templului ar fi adăpostit urna cu cenușa celei dispărute. Cartea aceasta, care apare abia acum la Editura *Eminescu*, reprezintă sinteza preocupărilor lui Georgescu-Gorjan, mort în 1985, pentru creația brâncușiană, mai precis pentru o latură oarecum ignorată a creației acestuia: este vorba de vocația maestrului de-a realiza proiecte arhitecturale. Iată câteva planuri de acest fel: un bloc în Central Park din New York în

forma Coloanei Infinite, un proiect de pasăre în văzduh monumentală (50 de metri) din oțel inoxidabil la vila lui Charles de Noailles din Hyères, tot proiecte de păsări gigantice (cocoși) la Philadelphia, Pittsburgh etc. Probabil că dintre toate acestea realizarea cea mai interesantă ar fi fost templul din Indor. Despre acest templu scrie Ionel Jianu: "Proiectul Templului Contemplării și al Eliberării, pe care-l concepuse la cererea maharajului..., precum și ansamblul de la Târgu Jiu ridicat în memoria celor căzuți în primul război mondial reprezintă în înțelesul lor metafizic punctul culminant al drumului lui, al pășirii lui către dumnezeire". Sau

ce scrie Mircea Eliade: "Ceea ce impresionează în destinul lui Brâncuși este că cele două capodopere - Coloana Infinită și aceea care a rămas în stare de proiect (Templul din Indor, n.n.) aparțineau aceluiași univers de creații spirituale caracteristice *epocii de piatră*". Noi, când spunem epoca de piatră, ne gândim la ceva primitiv. Fals. Arhaicul a exprimat o neasemuită puritate, așa cum l-a și intuit Brâncuși, proiectându-l într-o modernitate stupefiată de aparițiile sale.

Dan Stanca

LA EDITURA
"EMINESCU"